

การศึกษาเรื่อง "การทำงานของสหวิชาชีพในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ : วิเคราะห์จากมุมมองสตรีนิยม" เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคลากรในทีมสหวิชาชีพ จังหวัดพังงา และระนอง ซึ่งประกอบไปด้วยบุคลากรในกลุ่มสาธารณสุข กลุ่มกฎหมาย และกลุ่มสังคมศาสตร์ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และประชุมกลุ่มร่วมกับบุคลากรทางวิชาชีพ ระยะเวลาที่ทำการศึกษาระหว่างเดือนเมษายน 2550 – กุมภาพันธ์ 2551 วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจแนวทางในการทำงานและแนวคิดของทีมสหวิชาชีพ ทำความเข้าใจว่าทีมสหวิชาชีพมีความรู้ในเรื่องบทบาทหญิงชายหรือไม่ และได้ใช้ความรู้ดังกล่าวในการทำงานหรือไม่เพียงไร โดยวิเคราะห์จากมุมมองสตรีนิยมแนวสุดขั้ว และเพื่อหาข้อเสนอแนะให้มีการใช้แนวคิดสตรีนิยมแนวสุดขั้วในการทำงาน เพื่อให้ทีมสหวิชาชีพสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาทั้งในระดับบุคคล และระดับโครงสร้างของสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานเชิงป้องกันการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กหญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุที่การทำงานของสหวิชาชีพยังเป็นการทำงานแบบแยกส่วน ขาดการวางแผนแนวทางการให้ความช่วยเหลือร่วมกันด้วยความเข้าใจในสาเหตุของปัญหา ที่มาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย ในบริบทของครอบครัว และในระดับโครงสร้างของสังคม และสามารถทำงานได้เพียงสามขั้นตอนจากกระบวนการทำงานห้าขั้นตอนของสหวิชาชีพ กล่าวคือ ขั้นตอนการค้นหาความจริงหรือการสืบสวนสอบสวน ขั้นตอนการคุ้มครองและป้องกันเฉพาะหน้า เพื่อให้เด็กหญิงได้รับความปลอดภัยในทันที ขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟูเด็กหญิง ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ขั้นตอนการส่งเด็กหญิงคืนสู่สังคม และขั้นตอนการป้องกันด้วยการลดปัจจัยเสี่ยงภายในครอบครัวและชุมชน

การศึกษานี้ทำการสัมภาษณ์บุคลากรวิชาชีพในทีมสหวิชาชีพ จากจังหวัดระนอง และพังงา จำนวนทั้งสิ้น 10 คน อายุเฉลี่ยของผู้ให้สัมภาษณ์คือ 34.1 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สมรสและมีบุตรแล้ว และมีอาชีพรับราชการ ผู้ให้สัมภาษณ์มีสถานภาพที่ต่างจากผู้รับบริการซึ่งส่วนมากเป็นเด็กหญิงจากครอบครัวในสภาวะยากลำบาก พ่อประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป หรือทำการประมง ส่วนแม่เป็นแม่บ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จึงคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของคนในสภาวะยากลำบาก ในสังคมชนบท ไม่ใช่คนในระดับสถานภาพเดียวกับตน

จากการศึกษาพบว่าการทำงานในรูปแบบทีมสหวิชาชีพ ในการจัดประชุมเพื่อพิจารณาวางแผนความช่วยเหลือให้เด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศนั้น ในจังหวัดระนองยังไม่มี การจัด

ประชุมสหวิชาชีพอย่างเป็นทางการ มีแต่การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ปรึกษาหารือ และขอคำแนะนำจากกันและกัน สำหรับจังหวัดพังงานั้น มีเพียงการประชุมทีมภายในศูนย์พึ่งได้ โรงพยาบาลพังงา แต่ไม่มีการประชุมสหวิชาชีพอย่างเต็มรูปแบบ แม้ว่าคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดพังงาจะได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานสหวิชาชีพของจังหวัดแล้วเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2550 แต่คณะทำงานยังไม่เริ่มทำงานในขณะที่ทำการศึกษา

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการทำงานของทีมสหวิชาชีพที่ยังไม่อาจทำได้เต็มรูปแบบนั้น มีสาเหตุมาจากปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งมีทั้งปัญหาจากภายใน และปัญหายาภายนอก ปัญหาภายในนั้นได้แก่การขาดความเข้าใจของบุคลากรในหน่วยงานต่องานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิง ทำให้ขาดการสนับสนุนจากภายใน และจำนวนบุคลากรไม่พอเพียง และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ส่วนปัญหายาภายนอกนั้น มาจากความห่างไกลของพื้นที่ยากต่อการติดตามดูแลผู้รับบริการ การแจ้งเหตุเรื่องการทารุณกรรมทางเพศยังมีน้อย เนื่องจากชุมชนเองยังขาดความเข้าใจเรื่องความรุนแรงทางเพศ ยังมองเป็นส่วนตัวที่คนนอกเข้าไปยุ่งเกี่ยวไม่ได้ และยังไม่มียุทธศาสตร์การแจ้งเหตุที่เป็นมิตรต่อเด็กหญิง

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือเรื่องของการประสานงาน เนื่องจากการทำงานแบบสหวิชาชีพเป็นการทำงานกับหน่วยงานจำนวนมาก ภาระหน้าที่หลักของหน่วยงานที่ไม่เหมือนกัน และความคาดหวังที่แต่ละหน่วยงานมีต่อกัน ก่อให้เกิดความล่าช้าในการประสานงานกันได้

การศึกษาพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเชื่อว่าการทำงานของตนมีเด็กหญิงเป็นศูนย์กลางของการทำงาน ในขณะที่ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าบุคลากรวิชาชีพทั้งสามกลุ่มดำเนินการตามความต้องการของพ่อแม่ เด็กหญิงไม่ได้เป็นศูนย์กลางของการทำงานอย่างแท้จริง การทำงานนั้นอาจกลายเป็นการละเมิดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายและชีวิตของเด็กหญิงได้

สำหรับประเด็นบทบาทหญิงชายนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเคยได้รับรู้ และมีความเข้าใจว่าเป็นเรื่องของเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการทำงานมากกว่าประเด็นเรื่องความรุนแรง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่า ผู้ชายควรมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นผู้นำ แต่ต้องมีการใช้อำนาจและบทบาทไปในทางที่ปกป้องผู้หญิงในครอบครัวของตน มีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงสองท่านที่มองเห็นความไม่เท่าเทียมกันในความสัมพันธ์ของหญิงชายในบริบทของครอบครัว ผู้หญิงและเด็กหญิงนั้นเป็น “สมบัติ” ของฝ่ายชาย

บุคลากรในทีมสหวิชาชีพ วิเคราะห์สาเหตุของการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กหญิงโดยบุคคลในครอบครัวว่า ผู้กระทำผิดมีความผิดปกติ เจ็บป่วย มีปัญหาทางเศรษฐกิจ มีความต้องการทางเพศสูงกว่าปกติ และภรรยาไม่อาจตอบสนองความต้องการนี้ได้เพียงพอเพียง แต่ก็

ยอมรับว่าผู้กระทำในฐานะพ่อเห็นว่าคนในครอบครัวเป็นสมบัติของตน และระบุว่าแม่นั้นมักจะปกป้องสามีของตนเองมากกว่าปกป้องลูก ในส่วนของเด็กหญิงผู้ถูกระทำนั้นบุคลากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นว่าเด็กไม่มีความผิด และการที่เด็กปกปิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความกลัว สำหรับความรู้สึกของเด็กต่อผู้กระทำ เด็กหญิงไม่มีความรู้สึกโกรธ หากแต่รู้สึกสับสนและกลัว รู้สึกว่าเป็นความผิดของตนที่พ่อต้องถูกดำเนินคดี

ภาพรวมของการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกละเมิดทางเพศ ยังเป็นการทำงานแบบแยกส่วน มีการส่งต่อเด็กหญิงผู้รับบริการ จากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยไม่มีการร่วมกันวางแผนความช่วยเหลือวิเคราะห์ถึงปัญหาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเชื่อมโยงกับบทบาทหญิงชายและอำนาจปิตาธิปไตยที่ชายมีเหนือผู้หญิงในบ้าน ทำให้ไม่มีการแก้หรือป้องกันการเกิดปัญหาที่ตรงจุด

สำหรับการทำงานของสหวิชาชีพในการคุ้มครองเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในทีมสหวิชาชีพในเรื่องบทบาทหญิงชาย อคติทางเพศ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นด้วยสาเหตุของความแตกต่างทางเพศ (gender-based violence) เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และวางแผนในการให้ความช่วยเหลือรวมถึงการป้องกันได้ตรงกับสาเหตุของปัญหา และมีการรับฟังความต้องการของเด็กหญิงร่วมกับความต้องการของครอบครัว รัฐควรจัดให้มีระบบรับแจ้งเหตุที่เป็นมิตรต่อเด็กหญิง รัฐควรส่งเสริมให้มีพนักงานสอบสวนเพศหญิงทำหน้าที่รับผิดชอบคดีทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กหญิงโดยเฉพาะ รัฐควรมีหน่วยงานในระดับประเทศและระดับจังหวัด ที่มีความรับผิดชอบหลัก และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และมีคู่มือการปฏิบัติงานทีมสหวิชาชีพในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศที่มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน

The study on "Multi Disciplinary Professional's Work to Protect Sexual Abused Girls: Feminist Perspective" is a qualitative study. The study was made through interview of multi disciplinary professional team in Ranong and Phang Nga. The team consists of health professional, legal professional and social professional. Related document on child protection was analysed. Group meetings with those professionals were organized to collect information. The study covered the period from April 2007-February 2008. The objective are to understand how the multi disciplinary professionals work as a team, to understand their way of thinking and see if they have knowledge on gender issues and whether they apply the knowledge on their work. The study was carried out using the perspective of radical feminism in order to offer recommendations to consider apply its perspective in their work so that the multi disciplinary team be able to analyse the underline causes of sexual abuse cases at individual and social level. The girls will therefore benefit more from preventative work. At present, the multi disciplinary team works separately. There is a lack of coordination to organize case conference in order to be able to make a proper response plan for the girls with in depth understanding of the root causes of power relation between gender in the family context and the social structure. The team are able to cover only 3 steps out of 5 in their work to provide protection to sexual abused girls. The 5 steps are fact finding, emergency response for immediate safety, rehabilitation, reintegration and develop preventative measures in the community.

The study was done by interviewing 10 members of multi disciplinary professionals in Ranong and Phang Nga. Their average age are 34.1. Most of them received Bachelor's Degree, married with children and are government officials. The interviewees have different social status from the girls receiving their services who are usually from family in difficult situation. Fathers usually do odd jobs or are fisherman. Mothers are housewives. The interviewees therefore come to the conclusion that the child protection issues happen only in the poor community not at their level.

In Ranong, there were no case conference held to plan for appropriate and long term response for sexual abused girls. The work done in a non formal way, networking and requesting for suggestions or advice from each other. In Phang Nga, there were internal team meeting only at Phang Nga Hospital even though the Provincial Child Protection Committee appointed two multi disciplinary teams since October 2007. At the time of the study, no meeting was organized.

Main reasons that contribute to the inability of the multi-disciplinary team to work formally comes from both internal and external issues. The internal issues are the lack of understanding and support of staff of each agency. There was not enough personnel to carried out the work. The existing personnel were responsible for other tasks as well. The external issues include the reason that the responsible area of each province are quite remote which make it difficult for the multi disciplinary team to do follow up work. There was low case revealing since sexual abuse cases were considered private in the eyes of the community. There was no friendly reporting mechanism for girls.

Another important issue was the cooperation among different agencies with different main responsibilities and expectations which can delay the work.

The multi disciplinary team believed that their work was child-centered even though from the study it shows that they usually followed the need of the parents more than listening to the girls. Their work can lead to the violation of rights over their body.

For gender issues, all the interviewees heard about it and understood that it involves the call for equal opportunity in work rather than violence issues. They believe that men should act as head of the family and they should use their power to protect members of their family. Only two interviewees saw the inequality of power in the family and women and girl children are the men's "property".

The multi disciplinary team see that incest occurred because the father was ill or was in difficult situation, had high sexual need than normal and their wife cannot response to their need. They did realize that the father see their family members as their property. They believed that mothers rather protect the fathers than the girls. However

they all believed that the girls were not the cause of the abuse. The girls did not reveal the incidents out of fear. Their feeling after that was not angry but confused and fear. The girls felt that it was their fault to put their father in prison.

The overall picture of multi disciplinary team work to protect sexual abused girls still separate work in each agency. The abused cases were referred from one agency to the next. There was no coordination in organizing case conference to plan for long term response for girls. There was no analyze of the sexual violence in the home with gender and power relation issues. Therefore the response or protective measures were not conducted according to the root cause.

The recommendations coming up from this study are (a) multi disciplinary professionals should be educated with knowledge on gender-base violence so they will understand and be able to plan properly for the response and will listen more to the need of the girls and family; (b) there should be a child friendly reporting mechanism for sexual abused girls; (c) there should be more female police officers working with these cases; (d) there should be offices at national and provincial level to responsible for child protection issues; and (e) there should be child protection manual for multi disciplinary team for clear steps and guidelines in providing assistance and response to sexual abused girls.